

jemlji stvari, katerih ne misliš kupiti. Ne grajaš, če ti blago ne ugaia. Uslužbence v trgovini nazivljaj »gospod« ali »gospodična«. Ne povzročaj sitnosti uslužbencu, ki ni spreten, izpreglej mu njegovo nerodnost. Ne vtikaj se v kupčije drugih, ki poleg tebe izbirajo blago, in ne izprašuj jih za mnenje, kadar kupuješ. Tvoje nakupovanje jih ne zanima; in pomisli, da ima vsak človek drugi okus. Uslužbencem v trgovini se ne dač napitnina, razen v slučaju, če so ti napravili kako posebno uslugo. Vajencem pa sploh ne, ker ne smejo imeti denarja. Ne pripoveduj uslužbencu svojih privatnih zadev in ne bahaj se pred njim.

### Na stopnicah.

Dobro vzgojen gospod vsakega, ki ga na stopnicah sreča, pozdravi. Dami ali starčku se gospod na stopnicah umakne k zidu in odkrije. Če je gospod na začetku spodnjih stopnic, mora stopiti pri srečanju dame par stopnic nazaj, da so proste cele stopnice.

Tudi pri srečanju med vrati stopi mlajša oseba nazaj in pusti starejšo osebo naprej. Gospodje se vedno umaknejo dami.

### V vozu.

Častni prostor v kočiji ali avtu je zadaj na desni. Mož sedi na levi svoje žene. Če je poročeni par v družbi prijateljice, gre častni prostor nji. Na njeni levi strani sedi gospa in gospa nasproti gospod.

Gospod prepušča vedno poročenemu paru zadnja dva prostora v kočiji.

V vozu s štirimi sedeži sta zadnja dva vedno za starejši in odlične osebe in, razume se, za dame pred gospodi.

Med prijatelji in prijateljicami enake starosti ali enakih poklicev sede prvi, ki vstopi v voz, v kot, ki je nasproti odprtim vratom. Ostali sedijo poljubno na desno ali levo.

V kočiji gospod, ki spremlja dame, ne kadi. On jim pri vstopu in izstopu pomaga, on daje kočijažu ali soferju navodila.

### V cerkvi.

Neglede na religiozni čut se moramo v cerkvi ali v templju skrajno spoštljivo vesti. Cerkev je kraj molitve. Če sam ne moliš, ne moti drugih vernikov.

Molk v cerkvi je obvezen in če je človek primoran, kaj komu povedati, naj to stori kolikor mogoče tiho.

Mnogo ljudi je, ki v cerkvi nasproti sedecu ne morejo opustiti opomb glede cerkvenega petja, pridigarja ali glede tega, kar se godi pred oltarjem, ali celo glede navzočih in njih oblek. Ne pozabi, da cerkev ni gledališče niti ne salon. Če ne moreš premagati raztresenosti in zvedavosti, prizanašaj vsaj navzočim in jih ne moti. Ne glej in ne opazuj cerkovnika, ki nabira milodare po cerkvi, če mu ne misliš dati

prispevka, ali se oprostiti, da nimaš pri sebi denarja; tudi se ne brigaj, koliko dajejo drugi v pušico. Cerkovnik ne sme gledati v roko, ki daje milodar.

V cerkev hodi v primerni obleki. Dame se ne smejo oblačiti za v cerkev tako, da bi njih obleka in vonj parfumov vzbujala pozornost drugih in motila s tem vernike. K cerkvenim obredom se pride točno in se pred zaključkom ne odhaja.

Med cerkvenimi obredi se obdržijo rokavice na rokah. Samo kadar gremo k obhajilu, si rokavice slečemo pred obhajilno mizo.

Gospod, ki spremlja damo, ji ponudi blagoslovljeno vodo na omočenem prstu. Dvem osebam hkrati se to ne dela. Tudi mlajša dama ponudi starejši dami, četudi nepoznani, blagoslovljeno vodo.

(Dalje prih.)

## Iz naše skrinje.

### Nčša in običaji v Tržaški okolici.

Zdi se mi vendar primerno, da se še spominjamo starih navad in jih morda zopet dvignemo k časti in zvememo praznovanju.

Spominjam se mladinskih let: papa je učiteljaval na deželi, in življenje na deželi, kakor je že brez posebnega živahnega vsakdanjega prometa, mi je vendarle pokazalo svoje tako mikavno, prijazno in vabljivo lice, da še danes hrepenim po njem, pa ne le tako, kakor si starejši človek zaželi v mladosti, ampak ker mi je težko po navadah, praznikih in drugem veselju; saj šele danes spoznavam vso lepoto takratnega življenja in vidim tudi, da so stare kmetške navade res v popolnem skladu z življenjem na deželi.

### 1. Opasilo.

Bivali smo v bližini Trsta in opasilo — praznik vaškega patrona — se je praznovalo z veliko svečanostjo. Opasilo je bilo navadno v nedeljo pred dotičnim svetnikom — V soboto večer so se zbrali najboljši pritkrvalci in so z najlepšim pritkrvanjem naznanjali praznik, ki je bil s tem že uveden. Ves dan in celo ves teden preje so temeljito čistili po hiši, vse kote so pometali do dobra, prah in pajčevine iz najbolj skritih kotov so očedili, lesena posoda se je morala beliti kakor nova, obroči na škafih in vedrih so se pa svetili, kot da so zlati.

Pred hišo, po dvorišču in okoli hleva je bilo vse lepo pospravljeno, vse poljsko orodje v redu, no, prav tako, kakor se spodobi ob največjem prazniku.

Sveveda pa je bilo treba skrbeti tudi za oblačilo, kajti na tak dan je moral biti vsaj en komad obleke nov in nihče bi se ne bil upal pokazati, posebno ne mladina, brez nove obleke. Fantje so si napravili narodno nošo s kratkimi širokimi hlačami, s slam-

nikom z lepim trakom in šopom cvetic. Dekleta pa, povem kar po domače: «kamžot», bel, lepo polikan v gube, vezen in obšit v raznih živih bojah; svileni predpasnike z dolgimi svilenimi trakovi, platnene, bogato vezene robce, poškrbljene in trde, za na glavo in črez prsa, ako si niso rajši preskrbele lepega svilenega za okoli vratu z dolgimi resami (franžami).

Svilen predpasnik je bil večkrat tudi kar dvojen: spodaj bolj teman, na lice pa lepo rožast. Nogavice so bile bele, doma pletene, s kakim lepim vzorcem, čevlji pa posebne vrste z malo kokardo v raznobarnem usnju.

Mestne noše tak dan niso imele vrednosti, na tako velik domač praznik je ni hotel nihče poznati, čeprav se je ob delavnikih že silila iz bližnjega mesta, le domača narodna noša je bila v časti in komaj dovolj dobra. Saj pa je bila tudi dragocena, dosti več blaga je bilo treba zanjo, ali zato je pa trajala tudi dalje, takorekoč iz roda v rod. In kdo bi se pri današnji hitrici pač še vkvarjal z dolgotrajno vezenino, ko moda le hiti naprej in si za vsako sezijo izmisli kaj drugega.

Ali kako so pa bili lepi oni široki rokavi, ki so se kazali izza «kamžota», z živim robom širokim kakih 10–20 cm in popolnoma prepreženim. Kako lepi so bili «kamžoti» iz belega platna ali finega muslina; beli za dekleta, črni za poročene, z vso ono pisano vezenino in nagubani. Pa vse domače delo, od platna pa do dogavice; plisanje je bilo delo domače umetnice, ki se je tedne prej trudila, da je zadovoljila svoje prijateljce. Pa robci za na glavo; kako lepa je bila bela vezenina, kako je bilo treba paziti, da so bili dovolj poškrbljeni in lepo gladko zlikani. Istotako tudi oprsni robci, bodisi beli platnjeni z vezenino ali pa svileni, s svilenom vezenino in dolgimi resami iz težke svile. — Kako je vse to krasilo stasite, rdečelične vaške lepotic!

Seveda je bilo tudi takrat nevoščljivosti, jeze, no pa je bilo tudi zdravega, pravega tekovanja. Dekleta so pač skrbela, katera bo lepša, ali zato so si ustvarjala zalogo komad za komadom, nekaj zaklad, ki ni zapadel kaprici boginje mode, ker ga ni bilo treba preminjati ali zavreči vsako sezijo, ampak je trajal za vse življenje, tudi za hčerko.

Za opasilom je bil seveda prihodno nedeljo ples. Naj dandanes le grmijo proti plesu, naj prepovedujejo veseljačenje, tak ples — enkrat na leto — na prostem gotovo ni bil ne tako pohujšljiv ne tako razuzdan, da bi si ga mladina ne bila smela privoščiti. Fantje, to so bili tisti, ki so plačali takozvano fantovščino, so si že prej preskrbeli vaške godce, kakih 15–20 po številu.

Na trgu sredi vasi je rasla velika murva, okoli nje je bila kamenita klop, in to je bilo središče, že od nekdaj določeno za plesišče, katerega so fantje z napeljavo zemlje lepo popravili vsako leto in ga ugledili, seveda v prostovoljni roboti. Ob strani so napravili iz desak in tramov oder za godce. To niso bili kaki navadni vaški škripači, ampak izurjeni in izučeni na godala in ki so ce že po zimi vadili za nove poskočne in okrogle, valčke, polke in mazurke, kajti sramota je bila za fante, ako niso imeli godcev v redu.

Izmed fantov so se zbrali 3–4 partnerji, ki so bili pravzaprav voditelji in reditelji plesa.

Na dan patrona je bil tudi semenj, trgovci in krošnjari so pripeljali vsakovrstno blago, suho robo, slaščice in igrače ter razpostavili po trgu stojnice, katerih pa navadno pred nedeljo niso podirali; saj so prihajali ob takih prilikah ljudje iz bližnjih vasi in so poskrbeli, da ni bilo treba trgovcem nositi blago s trga. — Praznik sam ni bil popolnoma zapovedan; praznovanli so ga le z opasilom in s plesom, kajti obe nedelji sta bili posvečeni praznovanju patrona. Ko se je v nedeljo popoldan končal popoldanski blagoslov, se je začela vaška veselica v pravem pomenu. Partnerji so šli po godce, s temi so napravili obhod po vasi; pred šolo in duhovnikovim stanovanjem, kakor tudi pred orožniško postajo ter pred gostilno, ki je bila izbrana kot sedež veselicih odbora, so zasvirali par komadov in partnerje so seveda rade volje sprejeli kak prispevek za plesne stroške ali pa za kozarec vina žejnim grlom.

Nato so šli godci na oder, partnerji pa po svoje «partnerice», — ki so bila seveda najlepša dekleta iz vasi, (narodna noša je bila zapovedana in bi si ne bila nobena upala biti drugače oblečena).

Veselo vrvenje, pestrost narodne noše, plesišče, izletniki, ki so radi prihajali iz mesta, to vse je nekako razigrano navdajalo vsakogar. Zastave so plapolale na hišah in na drevju po trgu, otroci so se veselili z igračami, brez katerih na tak dan niso bili nikoli, starci so se solnčili v spominih na mlada leta, ki so oživel pred njimi v istem poštemem rajanju, v istem veseljem razpoloženju.

Godba je igrala, prvi so se zavrtili partnerji s svojimi partnericami in ples je bil odprt. Čeprav je bilo plesišče veliko, je bilo vendar premajhno za število plesateljne mladine, pa tudi še kak starejši je zavrtil svojo staro, kakor jo je bil pred leti kot mlado dekle, za katero se mu je morda vnelo srce ravno na vaškem plesu. Pa ni bilo tedaj ne razuzdanosti, ne prevelikega pijačevanja, in tudi dekleta niso bila tako nespametna, da bi bila ob takih prilikah zašla morda v nesrečo, kakor se

to dandanes tolikokrat dogaja po plesih, po gostilnah in po drugih zabavah, kjer ni več pristnega ljudskega duha, ampak le razvneti živci, razbrzdane strasti in zadovoljevanje navadnih živalskih nagonov, ki so nekdaj spavali, dokler je življenje na deželi teklo v mirni strugi, daleč od razburkanega mestnega vrvenja.

Ko je nastopila noč, so zagoreli lampijoni (balončki) in ples se je nadaljeval, malo bolj razigran morda, ali ne razuzdan. Okoli polnoči je pa vse potihnilo, le kak malo injen fant je hripavo pel in vriskal po zaljubljeno.

(Rosandra.)  
(Dalje prih.)

## Književnost in umetnost

«Rodbinska sreča». Skoro bo stara sedemdeset let ta knjiga, toda še vedno je mladostna in krepka; ne vidi se ji ne ena guba; vsebina in oblika je tako sveža, vse kakor bi se godilo dandanes. Izšla je pač iz peresa mojstra Tolstega.

Govoriti o delih mojstra vseh mojstrov bi bilo prav tako odveč, kakor če bi kdo nosil vodo v morje. Ne moreš pa drugače, nego da se pri čitanju njegovih umotvorov zamisliš v njegovo veličino, da se diviš delom, ki bodo ostala večna in vedno aktualna, pa naj prinese literarna moda še toliko novih struj in potov. Tako je velik v svoji preprostosti, da se čitatelju zdi, da kar čita, ni nič posebnega, da je to vse sam občutil in doživel, mislil in videl, kar je dokaz, da sega Tolstoj v dušo posameznika kakor malokateri pisatelj.

Dasi je Tolstoj preprost in so njegovi stavki znani za značilno kratke, vendar ga ni lahko prevajati. Menda prav zato ne, ker ne moreš v drugem jeziku povedati tako kratko in jedrnat, kakor se more povedati le po ruski, in še posebno Tolstoj.

Prevajanja se je lotilo v nas Slovencih veliko ljudi, tudi taki, ki so poznali jezik, iz katerega se prevajali, le površno; nadalje so se prevajali ruski pisatelji po nemških prevodih in je tako bil slovenski prevod dvakrat na izgubi. Nekoč sem pričela čitati slovenski prevod lepega ruskega dela, katero sem čitala malo prej v originalu. Takoj po prvih straneh sem pa ogorčena in ozlovoljena odložila prevod, ki je ležal nerazrezan v knjižnici tako dolgo, da so odrasli otroci in segli po njem, ker žal, ne znajo ruskega.

Večina ljudi si misli, da je prevajanje lahko delo in ne pripisujejo prevodom nobene važnosti. To pa ni res; prevajati dobro, zvesto prevajati, da ostane prevod veren originalu in da je vendar pisan v duhu jezika in naroda, v katerega prevajaš: to ni lahka stvar.

Zašla sem, namesto da bi govorila o delu samem.

Rodbinsko srečo je poslovenil znani kritik Josip Vidmar. Da je segel po tem delu ruskega velikana, kaže njegov fini okus, saj je delo biser, delo za prave literarne gurmane.

Imamo sicer že prevod tega romana iz leta 1889, a ta je zdaj zastarel, ker se je naš jezik razvijal in izpopolnjeval bolj in bolj. Prvi del romana je naravnost očarljiv. Tolstoj je tu segel v deklisko dušo ter jo analiziral do podrobnosti, ko se probuja k ljubezni. Prav tako mojstrsko je orisal čustva junaka v romanu, njegov boj med ljubeznijo in razumom.

Čitač, živši z njima v Pokrovskem domu na verandi, ko sedita ob večernih urah drug poleg drugega, ljubeče, ne da bi drugemu razodela ljubezen z besedami. In to so njuni najsrečnejši trenotki.

V drugem delu se čustvenemu čitatelju krči srce ob sencih, ki padajo na njuno srečo. Pripovedovanje mojstra Tolstega sega v srce, da je kar težko in bolno ter se ti oči zasolze, dasi ni nikakih tragičnih dogodkov. Oni, ki je sam zmožen vseh takih finih čustev, spremlja z boljo v srcu to počasno a stalno umiranje ljubezni, ko izginja od njiju najlepše.

Še le ko se ob koncu pozornost obeh: nje in njega osredotočuje na otroke in preide obojestranska ljubezen nanje, postane čitatelju laglje, dasi mu je žal za onim lepim, kar je izginilo za vselej.

Našemu ženstvu, ki ljubi lepo knjigo, priporočam Vidmarjev lepi in točni prevod kar najtopleje. Založila ga je Tiskovna družba in stane 30 Dinarjev. (M. B.)

«Naš Glas» stopa v četrto leto. V naših kulturnih razmerah ni baš lahko ustvariti družinsko revijo. «Našemu glasu» pa se je to v polni meri posrečilo. Vsebinsko je pester in odgovarja vsem važnejšim potrebam ljudskih plasti. Ne manjka v njem leposlovja, koristnih poučnih člankov, mladinskega in otroškega čtiva ter temeljitih strokovnih razprav. V njem srečamo vse važnejše domače pisatelje, pesnike in kulturne delavce, tako da je list verna slika našega duhovnega življenja.

Z novim letnikom se listu obseg še poveča, naročnina pa zniža na L. 15 za Italijo ter Din. 60 za Jugoslavijo. Našim čitateljem toplo priporočamo tudi ta družinski list. Naroči se na naslov: «Naš glas», Trieste, casella postale 348.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je izdala za Božič krasno ilustrirano mladinsko knjigo:

**Domače in tuje živali.** Cena Din. 30.—. Zbirka obsega živobojne slike 156 vrst četrveronožnih živali: domačih, zveri in nam tujih tropičnih in severnih živali. Pripravno darilo za deco in tudi primerna knjiga za šolarske knjižnice.